

ПСИХООСВІТА У СИСТЕМІ МЕДИКО-СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ МОЛОДИМ ОСОБАМ ІЗ РОЗЛАДАМИ АДАПТАЦІЇ, ЯКІ ВЖИВАЮТЬ ПСИХОАКТИВНІ РЕЧОВИНИ

Український науково-дослідний інститут соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, м. Київ

Мета – розробити інтерактивний психоосвітній тренінг для надання своєчасної медико-соціальної допомоги молодим особам із розладами адаптації, які вживають психоактивні речовини (ПАР).

Матеріали і методи. У дослідженні взяв участь 381 студент I–II курсів економічного факультету одного з університетів України. Проведений аналіз когнітивних, поведінкових адаптацій та емоційно-орієнтованих стратегій подолання складних життєвих ситуацій визначив переваги студентів у виборі послідовності їх застосування, частоти та різноманітності репертуару. Методи дослідження: соціально-демографічний, клініко-анамнестичний, клініко-психопатологічний, психодіагностичний, статистичний.

Результати. На основі отриманих даних автором розроблено і впроваджено у навчально-виховну роботу ряду вишів психоосвітній лікувально-профілактичний інтенсивний тренінг за кейс-методом CBL з інтегрованою нейролінгвістичною технологією (NLP) – «Рефреймінг» для надання своєчасної медико-соціальної допомоги молодим особам з розладами адаптації, які вживають ПАР.

Висновки. Тренінг сприяє підвищенню соціально-психологічної адаптивності студентів за рахунок мобілізації їхніх внутрішніх резервів, відновлення впевненості в собі, зміни у ставленні молодих людей до стресових ситуацій і поведінкових реакцій, набуття навичок самоорганізації «self-help», активізації якості «hardiness».

КЛЮЧОВІ СЛОВА: студенти, розлади адаптації, стрес, психоактивні речовини, психоосвіта, копінг-стратегії, самоорганізація “self-help”.

У наш час нестабільність соціально-економічних умов у всьому світі, у тому числі в Україні, сприяє зростанню кількості розладів адаптації серед молоді. У студентському середовищі найвищим є ризик маніфестації психічної патології у зв'язку з високим рівнем навантаження та стресу у цей період життя, зокрема розладами адаптації [3;4;6;7;9–12;14;16;18].

Формування соціально-психологічної компетенції студентів пов'язане із питанням подолання стресових ситуацій до нових умов життєдіяльності у перші роки навчання у виші, переживання яких проходить через емоційний, поведінковий та когнітивний рівні. Із практичного погляду, дослідження проблеми подолання труднощів безпосередньо пов'язане з важливістю підтримання психологічного благополуччя у студентів, які переживають складні життєві обставини, і підтримання успішності продуктивних видів діяльності (навчальної, професійної, спортивної), незважаючи на невдачі.

Із поняттям «копінг» пов'язують різні процеси, спрямовані на якнайкраще вирішення особистісних, міжособистісних чи професійних проблем; адаптацію людини до вимог ситуації, яка викликає стрес, оволодіння нею, послаблення чи пом'якшення цих вимог та відновлення психологічного благополуччя. Зазвичай термін «копінг»

відносять до стратегій реагування на стрес [1]. Останнім часом копінг-стратегії розглядаються як компонент особистісного потенціалу – як система особистісних факторів, що визначають успішність саморегуляції у різних ситуаціях [5].

Виділяють три широкі типи копінг-стратегій: стратегії когнітивної адаптації; стратегії поведінкової адаптації та емоційно орієнтовані стратегії. Зазвичай люди використовують усі три типи копінг-стратегій [20].

Розлади адаптації та субклінічні стани чинять виразний негативний вплив на якість життя, соціальну та емоційну адаптацію, підвищують ризик аддиктивної поведінки та суїцидів у студентському середовищі [6;11]. Про зростання уваги вчених до цих явищ свідчать численні дослідження [13–17;20].

Відомо, що сучасні концепції психічного здоров'я ґрунтуються на засадах особистісного росту, максимального залучення особистісного ресурсу, здорового способу життя.

Дослідження показують, що ефективність копінг-стратегій залежить від послідовності їх застосування, частоти та різноманітності репертуару [1;20]. Тому перспективним методом профілактики та реабілітації розладів адаптації у студентів, схильних до вживання психоактивних речовин (ПАР), є психоосвіта, яка сприяє активізації позиції людини у подоланні впливу стресових факторів, підвищенню

соціальної компетенції, почуття відповідальності та вироблення адекватної стратегії опанування життєвих ситуацій.

Мета дослідження – розробити інтерактивний психоосвітній тренінг для надання своєчасної медико-соціальної допомоги молодим людям із розладами адаптації, які вживають ПАР.

Задачі дослідження:

1. Вивчити копінг-стратегії у студентів як маркери адаптації у різноманітних ситуаціях навчальної діяльності.

2. Оптимізувати організацію навчально-виховного процесу у виші з метою забезпечення студентів необхідними компетенціями для реалізації стратегій здорового способу життя.

Матеріали і методи. Дослідження проводилось серед студентів економічного факультету одного з університетів нашої країни. У дослідженні взяв участь 381 студент (від 17 до 20 років) I–II курсів 2014–2015 навчального року – 268 (70,34%) дівчат і 113 (29,66%) хлопців. Відомо, що більшість студентів живе у гуртожитку, оскільки приїжджає вчитися з інших міст.

У дослідженні використано соціально-демографічний, клініко-анамнестичний, клініко-психопатологічний, статистичний методи.

При підготовці та під час дослідження було дотримано принципів добровільності, анонімності та довіри.

Дослідження психометричних характеристик проводили за допомогою запитальника опанування стресу COPE (Carver et al., 1989) у російськомовній адаптації (Гордеева и др., 2010), що призначений для виміру ситуаційних копінг-стратегій і диспозиційних стилів, які лежать у їх основі. Автори методики К. Карвер, М. Шейер і Дж. Вентрауб при його розробці брали за основу два теоретичні підходи –

підхід Лазаруса та власну модель саморегуляції поведінки (Scheier, Carver, 1988).

Запитальник складається з 60 пунктів, об'єднаних 15 шкалами, які вносять додаткові розбіжності у категоріях проблемно-орієнтованого та емоційно-орієнтованого копінга і додають нові, засновані на сучасних дослідженнях, стратегії опанування: «звернення до Бога» та «уникнення (алкоголь і наркотики)». Шкали COPE: F1: Позитивне переформулювання та особистісний ріст; F2: Подумки піти від проблеми; F3: Концентрація на емоціях та їх активне вираження; F4: Використання інструментальної соціальної підтримки; F5: Активне опанування; F6: Заперечення; F7: Звернення до релігії; F8: Гумор; F9: Поведінковий відхід від проблеми; F10: Утримання; F11: Використання емоційної соціальної підтримки; F13: Прийняття; F14: Придушення конкурентної діяльності; F15: Планування.

Математичну обробку отриманих результатів проводили за допомогою пакета програм Statistica for Windows, 7.0 [2].

Оцінка скарг, ознак, симптомів, результатів спостереження, соціальних обставин здійснювалась на основі використання критеріїв виявлення розладів, представлених у МКХ-10 у класах (розділах): Y, код F – «Психічні розлади і розлади поведінки» (F – 43.2); XXI, код Z – «Фактори, що впливають на стан здоров'я та звернення у заклади охорони здоров'я» (Z – 60; Z – 64; Z – 72; Z – 72.0; Z – 72.1; Z – 72.2; Z – 73; Z – 73.0; Z – 73.1; Z – 73.2; Z – 73.3).

Результати дослідження та їх обговорення.

На першому етапі аналізу отриманих даних вимірювали стратегії опанування: підсумовані відповіді на питання шкали COPE у балах (від 1 до 4) рангували від максимуму (max) до мінімуму (min) на двох вибірках (обсяг n=268 і n=113). Потім виділили долю осіб (у %), розподіляючи шкали за ранговим пріоритетом (табл.).

Таблиця. Показники різноманіття та пріоритетного вибору копінг-стратегій студентами I і II курсу економічного факультету, розподілені за статтю і віком (%)

Шкала	Дівчата (n=268)		Хлопці (n=113)	
	Вік		Вік	
	17–18 років (n=107)	19–20 років (n=162)	17–18 років (n=34)	19–20 років (n=78)
F1	30,8	33,3	29,4	20,5
F2	11,2	2,5	2,9	10,3
F3	15,0	16,1	5,9	12,8
F4	14,9	11,7	8,8	9,0
F5	16,8	21,0	14,7	25,6
F6	6,5	0,6	5,9	15,4
F7	9,4	12,4	14,7	1,3
F8	25,2	13,6	14,7	16,7
F10	6,5	4,9	2,9	5,1
F11	34,6	23,5	17,7	3,9
F12	3,7	0,6	2,9	2,6
F13	15,0	13,0	20,6	9,0
F14	4,7	11,1	14,7	20,5
F15	11,2	25,9	38,2	38,5

Як бачимо з наведених у таблиці даних, у період адаптації до навчання в університеті, 34,6% дівчат 17–18 років звертаються до релігії; 30,8% – до активного опанування і 25,2% – до позитивного переформулювання. Цей факт свідчить про те, що для 69,2% дівчат у віці 17–18 років стратегії когнітивної адаптації менш прийнятні. Відповідно, для 74,8% менш характерні стратегії поведінкової адаптації, дівчата обмежують себе у виборі методів саморегулювання. Встановлено, що 33,3% дівчат 19–20 років обирають активне опанування та прямі дії, спрямовані на подолання стресової ситуації, 25,9% надають перевагу уявному відходу від проблеми, 23,5% звертаються до релігії. Такий розподіл означає, що у 66,7% дівчат 19–20 років – обмежена частота, а у 74,1% дівчат цього віку – обмежений репертуар застосування копінг-стратегій. Інакше кажучи, дівчатам у ситуації фрустрації була притаманна схильність боротися із негативними переживаннями за рахунок суб'єктивного зниження її значущості і ступеня емоційного заглиблення у неї, дівчата обмежують себе у виборі методів саморегулювання.

Виявлено, що студенти-хлопці 17–18 років у той самий період часу навчання в університеті найчастіше реалізують наступні копінг-стратегії: уявний відхід від проблеми – 38,2%, активне опанування – 29,4%, гумор – 20,6%. Наведені пріоритетні значення за шкалами COPE свідчать про те, що 61,8%

хлопців цього віку обмежують стратегії когнітивної адаптації і 70,6% не включають стратегії поведінкової адаптації у модель опанування. Цей факт може бути причиною порушення процесів саморегуляції та успішної адаптації, що порівнянно із даними інших вчених [1;5;20].

З'ясовано, що юнаки 19–20 років у виборі стратегій опанування надають перевагу: уявному відходу від проблеми – 38,5%, пошуку соціальної підтримки – 25,6% і у рівній мірі (по 20,5%) активному опануванню та поведінковому відходу. Отримані дані демонструють недостатній розвиток у 61,5% хлопців цього віку стратегій когнітивної адаптації, що може бути причиною труднощів з опануванням стресу.

Іншими словами, студентам у ситуаціях фрустрації була притаманна схильність до подолання негативних переживань за рахунок суб'єктивного зниження її значущості та ступеня емоційної заглибленості у неї.

Наступний етап дослідження полягав у зіставленні послідовності пріоритетної реалізації репертуару поведінки опанування у групах, розподілених за гендерною ознакою. Стаття виступала у якості контрольованої змінної при аналізі результатів дослідження. Встановлено, що різноманіття репертуару копінг-стратегій у дівчат дещо ширше, ніж у хлопців. Ці розбіжності мають характер статистичної тенденції та наведені на рис. 1.

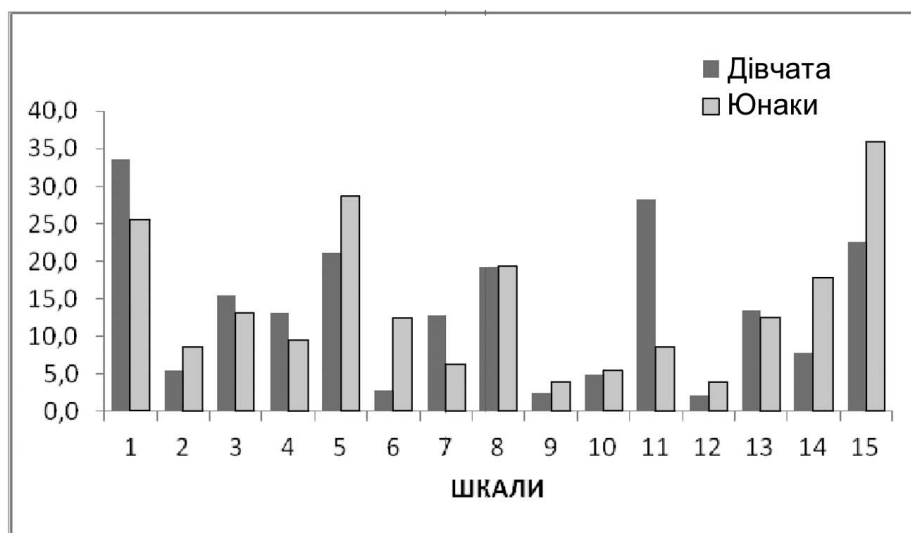

Рис. 1. Зіставлення різноманіття репертуару та реалізації копінг-стратегій дівчат та хлопців економічного факультету (%)

На основі отриманих даних та аналізу літератури [1;5;8;13;15;17–20] нами були розроблені та апробовані методичні рекомендації з проведення лікувально-профілактичного психоосвітнього тренінгу для набуття студентами навичок життєдіяльності у вільному від ПАР просторі та ефективної комунікації (психосоціальної адаптації). У якості мішені виступали патерни адиктивної поведінки, когнітивна, емоційна, психосоціальна компетент-

ність студентів (частота, пріоритет та репертуар копінг-стратегій).

Психоосвітній підхід належить до навчального типу психосоціального втручання, при якому заняття побудовані за принципом тематичного семінару з елементами соціально-поведінкового тренінгу [3].

Психоосвітній тренінг реалізовано на практиці у вигляді комбінованого застосування рефреймінгу (технології NLP) та інтерактивного методу навчан-

ня кейс-стаді CBL – рольової гри за темою: «Саморегуляція» [8;13]. Гра проходила в академічних групах від 12 до 17 осіб, у два раунди тривалістю по 45 хвилин з 10-хвилинною перервою. На першому етапі тренер навчав студентів правилам гри і спрямовував стратегію команди за допомогою наочних прикладів, інструкцій і методичних рекомендацій, де стисло були викладені цілі, функції рефреймінгу, а також ролі різних типів захисних

механізмів у психосоціальному благополуччі. Молоді люди самостійно обирали гравців. Приклади презентації наочних інструкцій та рекомендацій наведені на рис. 2–4.

Розігруючи ролі кейса, гравці описували конкретну стресову ситуацію (патерн адиктивної поведінки) та реагування студента на труднощі та невдачі під час виконання навчальної чи іншої продуктивної діяльності.

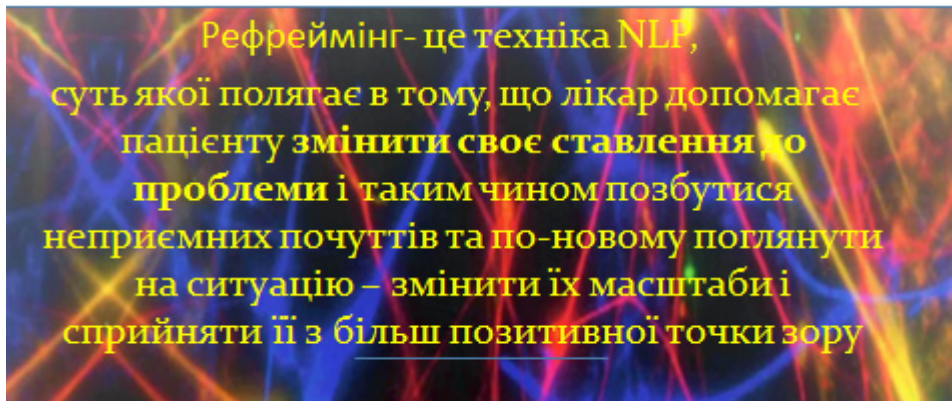

Рис. 2. Визначення рефреймінгу

Рис.3. Ефекти психологічного «фрейму» і рефреймінгу

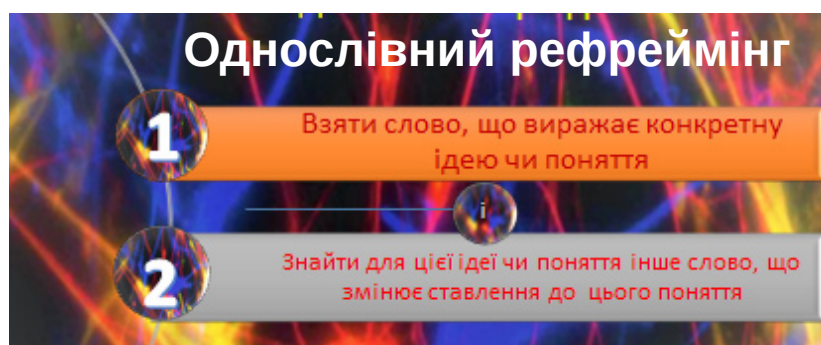

Рис. 4. Техніка використання однослівного рефреймінгу

Відповідно до ролей, учасники розбирали кейси і виконували рефреймінг таких захисних механізмів як:

1. Стратегії когнітивної адаптації, що пов'язані з використанням мислення і спрямовані на зміну ставлення до ситуації. Наприклад, їх заперечення, ментальне дистанціювання, зміна цілей та цінностей, звернення до гумору.

2. Проблемно-фокусованих стратегій, що спрямовані на роботу з причиною проблем з метою усунення чи зміни їхнього джерела. Наприклад, пошук інформації, навчання новим умінням, що сприяють вирішенню проблеми, планування її вирішення.

3. Емоційно-орієнтовані стратегії, спрямовані на роботу з емоціями, які супроводжують сприйняття стресу і включають їх активне вираження, керування ворожими почуттями, медитації, процедури систематичної релаксації.

Учасники гри використовували когнітивні, емоційні, поведінкові патерни. У результаті синтезу цих процесів студенти набували навичок самоорганізації – патернів поведінки у вільному від ПАР просторі та продуктивної адаптації.

Тренер під час гри координував процес аналізу, синтезу, вибору, прийняття рішення, конструювання студентами нового копінгу та нового патерну

поведінки (управління кейсами), що дозволяло молодим людям вчитись на минулих ситуаціях і формувати «найкращі практики» (адаптивне управління кейсами).

Тренер організував взаємодію «тренер NLP – студент», «студент – студент», «студент – група студентів» шляхом реалізації моделі адаптивного кейс-менеджменту (Adaptive Case Management, ACM) – технології, що дозволяє гнучко керувати процесом розв'язання поставленої задачі, залежно від розвитку ситуації [16].

У створених комфортних умовах взаємодії студент відчував свою успішність, інтелектуальну спроможність, що сприяло:

- з'ясуванню студентами ролі різних типів захисних механізмів у їх психологічному благополуччі;
- адаптивній оцінці молодими людьми самих подій, що спричиняють стрес, а також типів реакцій на них;
- розумінню молоддю ролі копінгів у процесах саморегуляції та їхнього внеску в успішність здійснення продуктивної діяльності;
- усвідомленню студентами факту, що ефективність копінг-стратегій залежить від послідовності їх застосування, частоти та різноманіття репертуару;
- набуттю навичок самоорганізації "self-help" (self-help – самопоміч) (рис. 5).

Рис. 5. Модель саморегуляції "self-help"

Висновки

Студенти молодших курсів економічного факультету схильні до реакцій дезадаптації. Особливостями копінг-стратегій молодих людей є: неконструктивний характер послідовності їх застосування, недостатня частота і слабе різноманіття репертуару, які виявляються у вигляді труднощів у вирішенні проблем та при опануванні стресу.

Розроблений психоосвітній тренінг сприяє підвищенню соціально-психологічної адаптивності студентів за рахунок мобілізації внутрішніх резервів, відновлення впевненості в собі, зміні ставлення молодих людей до стресових ситуацій та поведінкових реакцій, набуття навичок самоорганізації "self-help", активізації якості «hardiness», а також

ефективному засвоєнню студентами нових компетенцій, знань та умінь.

Використаний психоосвітній лікувально-профілактичний інтенсивний тренінг за кейс-методом CBL, з інтегрованою NLP-технологією «Рефреймінг» був запроваджений нами у навчально-виховну роботу деяких вишів України для надання

медико-соціальної допомоги молодим людям із розладами адаптації, які вживають ПАР.

Перспективи подальших досліджень: розвиток превентивних та профілактичних заходів для запобігання адиктивним тенденціям серед студентської молоді за рахунок ефективного засвоєння нею нових компетенцій, знань та умінь життєдіяльності у вільному від ПАР просторі.

Список літератури

1. *Диагностика копинг-стратегий: адаптация опросника COPE* / Гордеева Т. О., Осин Е. Н., Рассказова Е. И. [и др.] // Психология стресса и совладающего поведения в современном российском обществе : материалы II международной науч.-практ. конф. – Кострома, 23–25 сент. 2010. / под ред. Т. Л. Крюковой, М. В. Сапоровской, С. А. Хазова. – Кострома, 2010. – С. 195–197.
2. *Ермолаев О. Ю.* Математическая статистика для психологов: учебник / О. Ю. Ермолаев. – 2-е изд., испр. – Москва : Московский психолого-социальный институт : Флинта, 2003. – С. 29–52. – (Библиотека психолога).
3. *Кожина Г. М.* Діагностика порушень адаптації у студентів молодших курсів ВНЗ / Г. М. Кожина, М. В. Маркова // Матеріали наук.-практ. конф. з між нар. уч., присвяченої 150-річчю курорту «Березовські мінеральні води» та 50-річчю кафедри психотерапії ХМАПО, Харків, Березовські Мінеральні води, 10–12 жовт. 2012 року. – Т. 2 : Сучасні методи діагностики, лікування і реабілітації психічних і соматичних розладів психогенного походження (XV Платонівські читання). – Харків, 2012. – С. 117–118.
4. *Красик Е. Д.* Нервно-психические заболевания у студентов / Е. Д. Красик, Б. С. Положий, Е. А. Крюков. – Томск, 1982. – С. 7.
5. *Леонтьев Д. А.* Личностный потенциал: Структура и диагностика / Д. А. Леонтьев. – Москва : Смысл, 2011. – С. 662–668.
6. *Москова М. В.* Личностные факторы эмоциональной дезадаптации студентов: автореф. дис. ... канд. психол. наук / М. В. Москова. – Москва, 2008. – С. 12–47.
7. *Павлова Т. С.* Психологические факторы социальной тревожности в студенческом возрасте / Т. С. Павлова, А. Б. Холмогорова // Консультативная психология и психотерапия. – 2011. – № 1. – С. 29–43.
8. *Покушалова Л. В.* Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения студентов / Л. В. Покушалова // Молодой ученый. – 2011. – Т. 2, № 5. – С. 155–157.
9. *Психологические факторы эмоциональной дезадаптации у студентов* / Гаранян Н. Г., Холмогорова А. Б., Евдокимова Я. Г., Москова М. В. // Вопросы психологии. – 2009. – № 3. – С. 16–26.
10. *Рогачева Т. В.* Представления о психологической устойчивости как предпосылке психологического здоровья [Электронный ресурс] / Т. В. Рогачева // Медицинская психология в России: электрон. науч. журн. – 2014. – № 4(27). – URL : <http://mprj.ru>
11. *Стан психічного здоров'я населення та перспектив розвитку психіатричної допомоги в Україні* / М. К. Хобзей, П. В. Волошин, Н. О. Марута [та ін.] // Український вісн. психоневрол. – 2012. – Т. 20, Вип. 3 (72). – С. 13–18.
12. *Шифнер Н. А.* Клинико-динамическая характеристика расстройств адаптации у студентов / Н. А. Шифнер, А. Е. Бобров, М. А. Кулыгина // Ученые записки. – 2011. – № 18 (4). – С. 64–66.
13. *Adjustment Disorders Are Uniquely Suited for eHealth Interventions: Concept and Case Study* [JMIR Ment Health. 2015] / Maercker A., Bachem R. C., Lorenz L. [et al.] // JMIR Ment Health. – 2015. – № 2(2). – P. 15.
14. *American Psychiatric Association Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). – Washington, DC, 2013. [Electronic resource]. – URL : 10.1176/appi.books.9780890425596.dsm07. [Cross Ref]
15. *Bachem R.* Ratgeber um nach einem Einbruch zurück in das gewohnte Leben zu finden / R. Bachem. – 2013. [Electronic resource]. – URL : http://www.mobi.ch/static/mobi.ch/content/documents/SV_Ratgeber/einbruch_meinzuhaue_ratgeber_de.pdf
16. *Carver C. S.* Assessing coping strategies: A theoretically based approach / C. S. Carver, M. F. Scheier, J. K. Weintraub // Journal of Personality and Social Psychology. – 1989. – Vol. 56. – P. 420–470.
17. *Comparison of two modes of stress measurement: Daily hassles and uplifts versus major life events* / Kanner A. D., Coyne J. C., Schaefer C., Lazarus R. S. // Journal of Behavioral Medicine. – 1981. – Vol. 4. – P. 1–39.
18. *Efficacy of psychotherapy on diurnal cortisol patterns and suicidal ideation in adjustment disorder with depressed mood* / Hsiao Fei-Hsiu, Lai Yu-Ming, Chen Yu-Ting [et al.] // Gen Hosp Psychiatry. – 2014. – № 36 (2). – P. 214–219.
19. *Preventing mood and anxiety disorders in youth: a multi-centre RCT in the high risk offspring of depressed and anxious patients* [Electronic resource] / Nauta M. H., Festen H., Reichart C. G. [et al.] // BMC Psychiatry. – 2012. – Apr 17. – P. 31. – URL : <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3403886/>
20. *Weiten W.* Psychology applied to modern life / W. Weiten, M. A. Lloyd // Wadsworth Cengage Learning. – 2008. – Vol. 19. – P. 11–15.

ПСИХООБРАЗОВАНИЕ В СИСТЕМЕ МЕДИКО-СОЦИАЛЬНОЙ ПОМОЩИ МОЛОДЫМ ЛИЦАМ С РАССТРОЙСТВАМИ АДАПТАЦИИ, УПОТРЕБЛЯЮЩИМ ПСИХОАКТИВНЫЕ ВЕЩЕСТВА

Е.В. Киосева

Украинский научно-исследовательский институт социальной и судебной психиатрии и наркологии МОЗ Украины, г. Киев

Цель – разработать интерактивный психообразовательный тренинг для оказания своевременной медико-социальной помощи молодым лицам с расстройствами адаптации, которые употребляют психоактивные вещества (ПАВ).

Матеріали и методи. В дослідженні учавствовав 381 студент I–II курсів економічного факультета одного из университетов України. Проведений аналіз когнітивних, поведінчеських адаптацій и емоціонально-орієнтованих стратегій преодоління трудних життєвих ситуацій определил предпочтения студентів в виборі послідовності их применіння, частоти и різнообразія репертуара. Методи дослідження: соціально-демографічний, клініко-анамнестічний, клініко-психопатологічний, психодіагностічний, статистічний.

Результати. На основанні отриманих даних авторами был разработан и внедрен в учебно-воспитательную работу некоторых вузов психообразовательный лечебно-профилактический интенсивный тренинг по кейс-методу CBL, с интегрированной нейролингвистической технологией (NLP) «Рефрейминг» для оказания медико-соціальної допомоги молодим лицам с расстройством адаптации, употребляющими ПАВ.

Выводы. Тренинг способствует повышению соціально-психологіческой адаптивности студентів за счет мобілізації их внутрішніх резервів, восстановления уверенности в себе, изменения отношения молодых людей к стрессовым ситуациям и поведінчеським реакціям, приобретения навыков самоорганизации «self-help», активизации качества «hardiness».

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: расстройство адаптации, студентів, молодежь, стресс, психоактивные вещества, университет, психообразование, копинг-стратегии, самоорганизация «self-help».

PSYCHICAL EDUCATION IN THE SYSTEM OF MEDICAL AND SOCIAL CARE OF YOUNG PERSONS WITH ADJUSTMENT DISORDERS, WHO USE PSYCHOACTIVE SUBSTANCES

O. Kioseva

Ukrainian scientific-research Institute of Social and Forensic Psychiatry and Narcology of the Ministry of Health of Ukraine, Kyiv

The **purpose** of research is to develop an interactive psychical educational training to provide medical and social assistance for young people with adjustment disorder, who use psychoactive substances.

Material and methods. The study involved 381 students of 1-2 courses of the Faculty of Economics at a university in our country. The analysis of cognitive, behavioral adaptations and emotionally-oriented strategies to overcome difficult life situations identified students' preferences in the sequence they are applied, the frequency and variety of repertoire. Research methods: social and demographic methods, clinic-anamnestic methods, clinical and psychopathological method, statistical methods.

Results. On the basis of our findings it was developed and implemented in the educational work of some Ukrainian universities psychical educational treatment-preventive intensive training on case-method, the CBL, with integrated neurolinguistic – technology (NLP) «Reframing» to provide medical and social assistance for young people with adjustment disorder, who use psychoactive substances.

Conclusions. Training contributes to social and psychological adaptability of students through the mobilization of internal reserves, restoration of self-confidence, changing attitudes of young people to stressful situations and behavioral reactions, the acquisition of self-organization skills «self-help», activation quality «hardiness».

KEY WORDS: adjustment disorder, students, stress, psychoactive substances, psychical education, coping-strategies, self-organization skills «self-help».

Рукопис надійшов до редакції 29.01.2016 р.

Відомості про автора

Кіосєва Олена Вікторівна – к.мед.н., докторант Українського науково-дослідного інституту соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, м. Київ.